

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

<i>Абазіна Людмила.</i> Вербалізація гендерної інформації оцінними англійськими фразеологізмами	8
<i>Акопян Арміне.</i> Образ щастя в англomовному пісенному дискурсі	12
<i>Акульшин Михайло.</i> Антиутопія постмодерну Джуліана Барнса «Історія світу в 10 ½ розділах»	16
<i>Асланова Натаван.</i> Семантико-стилістичні особливості використання кольоративів у романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь»	19
<i>Байко Владислав.</i> Лексико-семантичне поле “DIFFERENT” як ієрархічна структура	24
<i>Баранова Діана.</i> Сучасні підходи до методики навчання школярів реферуванню	28
<i>Безгіна Марія.</i> Я-нарратив як інструмент конструювання ідентичності у британському драматичному дискурсі XVII сторіччя	31
<i>Белевцова Марина.</i> Розвиток інтеркультурної компетентності на уроках німецької мови у 5-11 класах	35
<i>Бикова Яна.</i> Структурні моделі та способи творення прізвищ президентів США	38
<i>Бирька Наталія.</i> Постмодерністська концепція двох світів у казках Роальда Дала	43
<i>Борідченко Юлія.</i> Епістемічна модальність у сучасному мовознавстві	47
<i>Vutko, Olena.</i> Genre and Stylistic Features of Terry Pratchett’s Prose	52
<i>Васильєва Світлана.</i> Вербалізація лінгвокультурного концепту POLLUTION у сучасних британських газетах: понятійний аспект	56
<i>Вівич Кристина.</i> Фразеологія як лінгвістична наука. Класифікація фразеологічних одиниць	62
<i>Гаджиєва Айсель.</i> Екологічний аспект сучасної англійської літератури для дітей	66
<i>Гасанова Гюльшад Джамал кизи.</i> Специфіка прояву політичної чужорідності в політичному дискурсі Великобританії	69
<i>Горюк Ярина.</i> Концепти «ВОГОНЬ» і «ВОДА» як складова мовної картини світу англійської мови	72
<i>Гребінник Альона.</i> Хронотопічна організація роману Ф. Діка «Людина у високому замку»	77
<i>Григор’єва Любов.</i> Алгоритм створення вебквесту для формування англomовних граматичних навичок учнів основної школи	82

СПЕЦИФІКА ПРОЯВУ ПОЛІТИЧНОЇ ЧУЖОРІДНОСТІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Гюльшад Джамал кизи ГАСАНОВА

Науковий керівник – доктор філософських наук, кандидат філологічних наук,
доцент Г. О. Крапівник

У статті аналізуються основні засоби реалізації дискурсивно-семіотичної техніки негативного позиціонування опонентів у монокультурній перспективі британської політичної комунікації. Зміст британської політичної комунікації опосередковано монокультурною чи міжкультурною перспективами репрезентації чужорідності.

Ключові слова: дискурс, політичний дискурс, образ «чужого», семіотика, конотація, міжкультурна комунікація.

The main means of implementing the discursive-semiotic technique of negative positioning of opponents in the monocultural perspective of the British political communication have been analyzed in the article. The content of the British political communication is mediated by monocultural or intercultural perspectives of the representation of alienness.

Key words: discourse, political discourse, the image of the "alien", semiotics, connotation, intercultural communication.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Зміст британської політичної комунікації опосередковано монокультурною чи міжкультурною перспективами репрезентації чужорідності [5; 6; 7]. Проведений аналіз показав, що дискурсивна взаємодія членів політичних партій і політичних агентів, які належать до британської національно-лінгво-когнітивної спільноти (консервативна, лейбористська та ліберал-демократична партії), характеризується високим ступенем полемічності та емоціоналізації за рахунок негативно конотованої стилістично зниженої лексики; робиться акцент на порівняльних конструкціях; актуалізується прагнення до дискредитації опонента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується зазначена стаття. При маніфестації чужорідності щодо політичних агентів – представників небританських національно-лінгво-когнітивних спільнот (Російської Федерації, Сполучених Штатів Америки, Франції, Німеччини, Китаю, Ірану, Іраку, Афганістану, Сирії) виявляється тенденція до більшої узагальненості, офіційності; прагнення до чіткого визначення меж «свого» й «чужого», кооперативності та критики; ефект впливу досягається вибором більш формальних лексичних одиниць з негативною, нейтральною або позитивною конотацією [1; 3].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У лінгвокомунікативному просторі британського політичного дискурсу виділили чотири базові стратегії дискурсивного конструювання чужорідності. Під стратегією в роботі розуміється набір процесів, що діють (свідомо чи несвідомо) на різних рівнях комунікації та є посередниками між цілями різних партнерів із комунікації та реалізації цих цілей [2 ; 4]:

- стратегія ідентифікації чужорідності, спрямована на дискурсивне визначення сфер «своє» і «чуже»;
- стратегія обґрунтування та утримання статусу «чужого», орієнтована на дискурсивне утвердження віднесеності до «чужих» і збереження цього статусу;
- стратегія трансформації, націлена на дискурсивну експлікацію зміни сформованого образу «чужого»;
- деструктивна стратегія, що має на меті дискурсивну інтенсифікацію чужорідності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз фактичного матеріалу показав, що основними засобами реалізації дискурсивно-семіотичної техніки негативного позиціонування опонентів у монокультурній перспективі британської політичної комунікації є особисті та присвійні займенники (*they, them, those, their*), негативно конотовані лексичні одиниці, метафори (представлені також через візуальні образи). Часто ці засоби співіснують в одному негативному контексті, наприклад: *They've deliberately held their cards close to their chest. They've done their best to conceal their policies and their instincts. But the financial crisis forced them to show their hand and they showed they had no hearts* (10). У цьому прикладі прем'єр-міністр Великобританії (у 2009 р.) лейборист Гордон Браун висловлюється на адресу консервативної партії, позиціонуючи її членів як скритних і прагматичних політиків, які обманюють народ. Численність займенників третьої особи множини відокремлює Г. Брауна і тих, хто його підтримує, від консерваторів. Для посилення впливу використовуються негативно конотовані лексеми *conceal, deliberately*, метафора з семантикою байдужості *they showed they had no hearts*, а також метафори з семантикою скритності, обману: *held their cards close to their chest* і *show their hand*.

З позиції візуалізації метафоричні образи орієнтовані на експліцитну або імпліцитну репрезентацію негативних професійних якостей опонентів. Наприклад, мета зображення прем'єр-міністра Великобританії Девіда Кемерона у вигляді кричущої чайки полягає в його негативному позиціонуванні. Негативний образ чайки заснований на метафорі *seagull manager*, яка характеризує «начальника, який влітає в офіс, робить багато шуму, різко критикує всіх, потім тікає, залишаючи інших розбиратися з наслідками» (9). Тобто Д. Кемерон, як керівник уряду, постає «начальником-чайкою»— неспроможним лідером, який багато говорить або навіть кричить, але безрезультатно.

До мовних засобів реалізації пресупозиції негативних наслідків ми віднесли лексичні одиниці з семантикою неминучості, безпомилковості (*inevitably, make no mistake*), одиниці з семантикою «можливого» майбутнього (*imagine*), часто в негативному контексті; метафори зі значенням «розплати» (*a high price*), граматичні часові конструкції для позначення ситуацій, які мають статися в найближчому майбутньому (*Present Continuous Tense*): *Cuts that are coming: make no mistake – they are Gordon Brown's cuts* (11). Іменник *cuts* має негативні конотації, пов'язані з обмеженнями та скороченнями, які асоціюються з ім'ям Гордона Брауна (*they are Gordon Brown's cuts*). Водночас Девід Кемерон наголошує на тому, що подібні заходи є наслідками політики чинного уряду – *make mistake*. Невідворотність заходів реалізується за рахунок використання дієслова *come* у теперішньому продовженому часі (*Present Continuous Tense*) – *are coming*.

Характерна для монокультурної перспективи британської політичної комунікації дискурсивно-семіотична техніка висловлювання недовіри реалізується, за результатами дослідження, лексичними одиницями з семантикою недовіри та підозрливості (*doubt, suspicious, risk*), аргументованими твердженнями, акцентом на неоднозначності та лукавості дій опонентів: *The speed of formation of the Cameron-Clegg coalition is suspicious. Within five days of the election a detailed agreement was hammered out and 11 days later 2,000 Lib Dem delegates met in Birmingham to rubber-stamp it. These arrangements appear to suggest the two leaders were far closer together than anyone thought* (10). Автор вибудовує аргументацію за принципом конкретизації: лексема *suspicious* є частиною узагальнюючого аргументу, задаючи загальний тон недовіри до процесу формування коаліції партій консерваторів і ліберал-демократів (*the speed of formation of the Cameron-Clegg coalition is suspicious*). Далі відбувається деталізація причин підозрливості: короткий термін підготовки протиставляється ретельності розробленої угоди (*within five days the election detailed agreement was hammered out*), акцентується те, як швидко партія ліберал-демократів прийняла коаліційну угоду (*and 11 days later 2,000 Lib Dem delegates met in Birmingham to rubber-stamp it*). Останнє речення в прикладі є твердженням, заснованим на викладених фактах. Вивчення емпіричних даних дозволило встановити, що реалізація дискурсивно-семіотичної техніки висловлювання недовіри характеризується високим ступенем емоційності, що демонструється риторичними питаннями, часто з модальними дієсловами *should, shouldn't, can, can't* у поєднаннях *How can they..? Why should we.?* паралельними синтаксичними конструкціями, метафорами, розмовними фразами. *How come the Lib Dems had a conversion to the centre-right so quickly? And if this is about a new politics, how come so much was stitched up behind closed doors?* (8).

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Чужорідність у британській політичній комунікації конструюється у дискурсі як форма соціолінгвістичної реальності та характеризується конотативною неоднозначністю (від негативної до нейтральної чи позитивної ідентифікації).

Література

1. Йоргенсен М. В., Филлипс Л. Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / пер. с англ. 2-е изд., испр. Харьков : Изд-во «Гуманитарный центр», 2008. 352 с.
2. Лиллекер Д. Политическая коммуникация. Ключевые концепты / пер. с англ. С. И. Остнек. Харьков : Изд-во «Гуманитарный Центр», 2010. 300 с.
3. Почепцов Г. Г. Коммуникативный инжиниринг: теория и практика : учебное пособие для студентов и аспирантов. Киев : Альтерпрес, 2008. 408 с.
4. Тичер С., Мейер Р., Водак Р., Веттер Е. Методы анализа текста и дискурса / пер. с англ. Харьков : Изд-во Гуманитарный Центр, 2009. 359 с.
5. Чернявская В. Е. Дискурс власти и власть дискурса: проблемы речевого воздействия : учеб. пособие. Москва : Флинта : Наука, 2006. 136 с.
6. Bitzer L. F. Political rhetoric. *Handbook of political communication* / ed. by D. D. Nimmo, K. R. Sanders. Beverly Hills : Sage Publications Inc., 1982. P. 225-248.
7. Krzyzanowski M., Wodak R. The politics of exclusion: Debating migration in Austria. New Brunswick : Transaction Publishers, 2009. 240 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

8. Brown G. Brown's conference speech. *Public speech*. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm?speech=181>
9. Brown G. Gordon Brown's speech on new politics at Centre Point. *Public speech*. URL: <http://www2.labour.org.uk/gordon-browns-speech-on-new-politics-at-centre-point,2010-04-07>
10. Cameron D. First prime ministerial debate: Transcript. URL: http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/16_04_10_firstdebate.pdf
11. Cameron D. Speech to Scottish Party Conference. *Public speech*. URL: http://www.conservatives.com/News/Speeches/2009/05/David_Cameron_Speech_to_Scottish_Party_Conference.aspx

КОНЦЕПТИ «ВОГОНЬ» І «ВОДА» ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ярина ГОРЮК

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Я. Е. Левченко

У статті аналізується роль концептів ВОГОНЬ і ВОДА в мовній картині світу англійської мови. Розглядається розташування даних концептів у семантичних класифікаціях англійської мови та взаємозв'язки й взаємодії, що між ними існують.

Ключові слова: *концепт, концептосфера, мовна картина світу, мовна парадигма, фразеологічна парадигма.*

The role of FIRE and WATER concepts in the linguistic model of the world in English language is analyzed in the article. Position of the given concepts in semantic